

ROZSUDOK

V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členov senátu JUDr. Ľubice Filovej a JUDr. Jany Henčekovej, PhD. v právnej veci navrhovateľky **K. K.**, bytom O. č. X., Č. proti odporkyňi **Sociálnej poisťovni, ústrediu**, Ul. 29. augusta č. 8, Bratislava, o **sirotsky dôchodok**, na odvolanie odporkyne proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 2. júla 2009, č. k. 25Sd/54/2008-58, jednohlasne, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Žiline z 2. júla 2009, č. k. 25Sd/54/2008-58 **m e n í** tak, že rozhodnutie odporkyne číslo X. z 30. novembra 2007, **p o t v r d z u j e**.

Účastníkom náhradu trov odvolacieho konania **n e p r i z n á v a**.

O d ô v o d n e n i e :

Krajský súd rozsudkom z 2. júla 2009, č. k. 25Sd/54/2008-58, zrušil rozhodnutie odporkyne číslo X. z 30. novembra 2007, ktorým bola zamietnutá žiadosť navrhovateľky o sirotsky dôchodok od 1. septembra 2007 a vec jej vrátil na ďalšie konanie Krajský súd nesúhlasil s názorom odporkyne, že nárok na sirotsky dôchodok by navrhovateľke vznikol len v prípade, ak by zomrelá matka navrhovateľky získala potrebný počet rokov dôchodkového poistenia na nárok na invalidný dôchodok podľa § 72 ods. 1 písm. f/ v spojení s § 72 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len

„zákona“). Súd dospel k záveru, že u navrhovateľky nedošlo k zániku nároku na sirotsky dôchodok, ale len k zániku nároku na jeho výplatu a teda rozhodnutie odporkyne vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Proti tomuto rozsudku podala odvolanie odporkyňa. Nesúhlasila s právnym názorom krajského súdu. Sirotsky dôchodok, priznaný navrhovateľke podľa právnych predpisov účinných do 31. decembra 2003, jej bol rozhodnutím z 13. júna 2006 odňatý od 16. septembra 2006 z dôvodu, že prestala spĺňať podmienku nezaopatrenosti dieťaťa. Navrhovateľka požiadala o opätovné priznanie sirotského dôchodku od 1. septembra 2007, keď sa stala študentkou vysokej školy a opätovne splnila podmienku nezaopatrenosti dieťaťa. Nárok na sirotsky dôchodok odporkyňa posúdila podľa ustanovenia § 265 a § 76 zákona. Matka navrhovateľky nezískala potrebný počet rokov dôchodkového poistenia, lebo v období posledných desiatich rokov pred smrťou získala len 1 rok a 70 dní dôchodkového poistenia a preto navrhovateľke nárok na sirotsky dôchodok pre nesplnenie podmienok ustanovených v § 76 ods. 1 zákona nevznikol. Odporkyňa nesúhlasila s názorom krajského súdu, že zánik nároku na sirotsky dôchodok z dôvodu netrvania nezaopatrenosti dieťaťa mal byť posudzovaný podľa zákona č. 555/2007 Z. z. s poukazom na skutočnosť, že zákon č. 555/2007 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení, nadobudol účinnosť až od 1. januára 2008, avšak navrhovateľka prestala byť nezaopatreným dieťaťom k 31. augustu 2006 a o odňatí sirotského dôchodku bolo rozhodnuté od 16. septembra 2006 rozhodnutím z 13. júna 2006 podľa v tom čase platnej právnej úpravy. Podľa jej názoru postupovala v danej veci správne podľa ustanovenia § 265 zákona, podľa ktorého sa pri opätovnom vzniku nároku na sirotsky dôchodok okrem splnenia podmienky nezaopatrenosti dieťaťa vyžaduje aj splnenie podmienok ustanovených v § 76 zákona. Odporkyňa navrhla, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky zmenil rozhodnutie krajského súdu a jej rozhodnutie z 30. novembra 2007 ako vecne správne potvrdil.

Navrhovateľka sa k odvolaniu odporkyne nevyjadřila.

Predmetom tohto konania je preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporkyne o opätovnom vzniku nároku navrhovateľky na sirotsky dôchodok.

Najvyšší súd uznesením zo dňa 29. septembra 2010 sp. zn. 9So/153/2009 prerušil konanie podľa § 109 ods. 1 písm. b/ O.s.p. do rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. RVP 32760/08 o návrhu na vyslovenie nesúlady ustanovenia § 72 ods. 1, 2 zák. č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení s čl. 39 ods. 1 a čl. 55 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

Ústavný súd Slovenskej republiky uznesením sp. zn. PL.ÚS 39/2011-19 z 2. februára 2011 návrh najvyššieho súdu odmietol ako zjavne neopodstatnený.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací podľa § 10 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“), preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že odvolanie odporkyne je dôvodné.

Sirotský dôchodok po zomr. matke bol navrhovateľke priznaný od 16. apríla 2000 podľa zákona č. 100/1988 Zb., teda podľa predpisu účinného pred 1. januárom 2004. Z dôvodu zániku podmienky nezaopatrenosti jej bol sirotský dôchodok odňatý od septembra 2006.

Navrhovateľka splnila podmienku nezaopatrenosti znovu od 1. septembra 2007 vzhľadom na štúdium na vysokej škole.

Podľa ustanovenia § 265 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení **ak nárok na sirotský dôchodok priznaný podľa predpisov účinných do 31. decembra 2003 zanikol pred 1. januárom 2004 alebo po 31. decembri 2003 z dôvodu nesplnenia podmienky nezaopatrenosti dieťaťa a dieťa podmienku nezaopatrenosti opätovne splní po 31. decembri 2003, nárok na sirotský dôchodok vznikne znova, ak sú splnené podmienky nároku na tento dôchodok podľa tohto zákona.** Nárok na sirotský dôchodok vznikne najskôr od 1. januára 2004 a jeho suma sa určí podľa tohto zákona. Ustanovenie § 81 ods. 6 sa nepoužije.

Z citovaného ustanovenia vyplýva, že v prípade navrhovateľky je pre posúdenie nároku na sirotský dôchodok od 1. septembra 2007 rozhodujúce, či sú splnené podmienky

pre vznik nároku na sirotský dôchodok podľa § 76 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení.

Podľa § 76 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. nárok na sirotský dôchodok má nezaopatrené dieťa, ktorému zomrel rodič alebo osvojiteľ dieťaťa, ak rodič alebo osvojiteľ ku dňu smrti bol poberateľom starobného dôchodku, predčasného starobného dôchodku alebo invalidného dôchodku alebo **ku dňu smrti získal počet rokov dôchodkového poistenia na nárok na invalidný dôchodok**, alebo splnil podmienky nároku na starobný dôchodok, alebo zomrel v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania.

Matka navrhovateľky zomrela 16. apríla 2000; k tomuto dňu dovŕšila vek 36 rokov.

Podľa § 72 ods. 1 písm. f/ a ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení účinnom do 31. decembra 2009 počet rokov dôchodkového poistenia na vznik nároku na invalidný dôchodok poistenca vo veku nad 28 rokov je najmenej päť rokov. Počet rokov dôchodkového poistenia na vznik nároku na invalidný dôchodok sa zisťuje z obdobia pred vznikom invalidity, a ak ide o poistenca vo veku nad 28 rokov, z posledných desiatich rokov pred vznikom invalidity.

Matka navrhovateľky ku dňu smrti nepoberala starobný dôchodok ani invalidný dôchodok a nesplnila ani podmienku potrebnej doby piatich rokov zamestnania v posledných desiatich rokoch pred vznikom invalidity (predo dňom smrti) pre vznik nároku na invalidný dôchodok. Sirotský dôchodok bol preto navrhovateľke priznaný od 16. apríla 2000 podľa § 49 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov v zákonom stanovenej minimálnej výške 400 Sk mesačne, určenej podľa § 50 ods. 2 uvedeného zákona. Po ukončení stredoškolského štúdia navrhovateľka prestala spĺňať podmienku nezaopatrenosti dieťaťa a nárok na sirotský dôchodok jej zanikol dňom 31. augusta 2006.

Žiadosť o opätovné priznanie sirotského dôchodku odporkyňa zamietla preskúmaným rozhodnutím, ktoré krajský súd po prvýkrát zrušil a vrátil odporkyni na ďalšie konanie č. k. 25Sd/54/2008 z 15. apríla 2008 pretože mal za to, že suma pôvodne

priznaného sirotského dôchodku bola určená podľa § 50 ods. 2 v spojení s § 176 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení a raz priznané odstránenie tvrdošti zákona je odporkyňa povinná naďalej rešpektovať a uznať splnenie podmienky potrebnej doby zamestnania u matky navrhovateľky. Uvedený rozsudok Najvyšší súd Slovenskej republiky na odvolanie odporkyne uznesením sp. zn. 9So/123/2008 z 28. januára 2009 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie, lebo považoval dôvody odvolania odporkyne za relevantné a uložil krajskému súdu znovu posúdiť použitie § 176 zákona č. 100/1988 Zb. so zreteľom na tvrdenie odporkyne, že pri použití § 50 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb. pri priznaní sirotského dôchodku pevnou sumou sa nezohľadnili získané doby zamestnania matky navrhovateľky. Krajský súd v Žiline po opätovnom posúdení veci napadnutým rozsudkom rozhodnutie odporkyne z 30. novembra 2007 opäť zrušil, a to z dôvodu, že u navrhovateľky nedošlo k zániku nároku na sirotský dôchodok, ale len k zániku nároku na jeho výplatu, keď poukázal na ustanovenie § 72 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z. z.

Odvolací súd sa s právnym názorom krajského súdu nestotožnil.

Navrhovateľka od septembra 2006 nespĺňala podmienku nároku na sirotský dôchodok, lebo prestala byť nezaopatreným dieťaťom. Nárok na sirotský dôchodok jej teda zanikol a bol jej odňatý od 16. septembra 2009 podľa § 112 ods. 2 a 6 zákona č. 461/2003 Z. z. právoplatným rozhodnutím číslo X. zo dňa 13. júna 2006.

Nezaopatreným dieťaťom sa navrhovateľka opäť stala od 1. septembra 2007.

Ustanovenie § 76 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení zákona č. 555/2007 Z. z. nadobudlo účinnosť až od 1. januára 2008. Odporkyňa preto správne postupovala podľa právnej úpravy, platnej v čase rozhodujúcich skutočností pre zánik, resp. vznik nároku na sirotský dôchodok navrhovateľky (k 1.9.2007) a nárok na sirotský dôchodok posudzovala podľa ustanovenia § 265 a § 76 ods. 1 zákona.

Na vznik nároku na sirotský dôchodok v prípade, že sa opätovne stalo nezaopatreným osirelé dieťa, ktorému pred 1. januárom 2004, alebo po 31. decembri 2003 zanikol nárok

na sirotsky dôchodok, musí byť nevyhnutne splnená podmienka, že zomretý rodič (matka navrhovateľky) splnil podmienku potrebného obdobia dôchodkového poistenia na vznik nároku na niektorý z určených dôchodkov (prípadne poberal pred smrťou niektorý z určených dôchodkov).

Ustanovenie § 76 ods.1 v spojení s § 265 zákona na rozdiel od ustanovenia § 49 zákona č. 100/1988 Zb. pre vznik nároku na sirotsky dôchodok vyžaduje okrem splnenia podmienky nezaopatrenosti dieťaťa, aj splnenie ďalšej podmienky, a to, aby rodič osirelého dieťaťa ku dňu smrti bol poberateľom starobného dôchodku, predčasného starobného dôchodku alebo invalidného dôchodku alebo ku dňu smrti získal počet rokov dôchodkového poistenia na nárok na invalidný dôchodok podľa § 72 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z., alebo splnil podmienky nároku na starobný dôchodok, alebo zomrel v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania. Matka navrhovateľky zomrela vo veku 36 rokov a žiadnu z uvedených podmienok nespĺnila. Pre nárok na invalidný dôchodok nezískala potrebný počet rokov dôchodkového poistenia, keďže bola poistená len v rozsahu 435 dní, to je 1 rok a 70 dní.

Zákon č. 461/2003 Z. z., na rozdiel od zákona č. 100/1988 Zb., neupravuje nárok na sirotsky dôchodok aspoň v minimálnej výške v prípadoch, že zomretý rodič nezískal potrebnú dobu dôchodkového poistenia.

Vzhľadom na uvedené odvolací súd dospel k záveru, že navrhovateľke nárok na sirotsky dôchodok ku dňu 1. septembra 2007 podľa § 265 zákona č. 461/2003 Z. z. nevznikol, pričom ustanovenie § 72 ods. 3 tohto zákona v danom prípade nie je možné aplikovať. Rozhodnutie odporkyne považoval za súladné so zákonom, preto rozsudok krajského súdu podľa § 220 O.s.p. zmenil a preskúmané rozhodnutie ako vecne správne potvrdil .

Účastníkom konania odvolací súd nepriznal právo na náhradu trov odvolacieho konania, lebo navrhovateľka v odvolacom konaní nebola úspešná a odporkyňi trovy nevznikli.

Poučenie: Proti tomuto rozsudku nie je opravný prostriedok prípustný.

V Bratislave 28. októbra 2011

JUDr. Viera Nevedelová, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia :

Dagmar Bartalská